

УДК 343.1(477)

Сергій Євгенович АБЛАМСЬКИЙ,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри
кримінального процесу та організації досудового слідства
факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4716-3985>

РОЛЬ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО З ІНШИМИ ОРГАНАМИ І ПІДРОЗДІЛАМИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Сучасні реалії та стан криміногенної обстановки у країні вимагають принципово нових підходів до організації взаємодії органів досудового розслідування Національної поліції України як однієї з найефективніших організаційно-управлінських форм протидії злочинності. У зв'язку з цим при розслідуванні кримінальних правопорушень важливу роль відведено слідчому, який повинен забезпечити організацію і проведення в розумні терміни досудового розслідування та здійснити при цьому ефективну взаємодію з іншими органами і підрозділами, зокрема працівниками оперативних підрозділів, прокурором, експертами, спеціалістами ін. Тому ефективність досягнення швидкого, повного та неупередженого розслідування кримінального правопорушення як одного із завдань, визначеного ст. 2 КПК України, у певній мірі залежить від належної та ефективної організації взаємодії.

Сьогодні взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами дедалі активніше здійснюється на всіх можливих рівнях, зокрема міжнародному, відомчому, міжвідомчому, регіональному та локальному. Саме тому організація взаємодії розслідуванні кримінальних правопорушень являє собою досить складну і комплексну форму, яка передбачає реалізацію цілої низки послідовних і взаємопов'язаних процесуальних дій та оперативно-розшукових заходів, спрямованих на максимальне досягнення завдань кримінального процесу. Водночас на теперішній час правове забезпечення такої діяльності є неудосконаленим, а нормативно-правова база є застарілою. У теоретичному плані, незважаючи на наявність досить великої кількості наукових досліджень, проблема взаємодії так і не знайшла свого вирішення. На цей процес негативно впливають постійні, довготривалі і не завжди обґрунтовані та малоефективні процеси реформування адміністративно-територіального устрою країни, державних і правоохоронних органів, системи суду і судових інстанцій тощо.

З часу прийняття у 2012 році чинного КПК України докорінно змінилися питання організації та здійснення взаємодії між слідчими і оперативними підрозділами, зокрема ініціативне проведення більшості оперативно-розшукових заходів змінено на виконання письмових доручень слідчого. Також у зв'язку зі зміною статусу прокурора у кримінальному провадженні зазнав своєї трансформації й механізм взаємодії слідчого з прокурором як процесуальним керівником досудового розслідування. При цьому у чинному КПК України не відведено належної уваги питанням взаємодії органів, які беруть участь у досудовому розслідуванні. Здебільшого даний аспект урегульовано на рівні відомчих нормативних актів, які не завжди відповідають положенням КПК України, а законодавча техніка з питань правового регулювання взаємодії вбачається дещо неузгодженою, про що наочно свідчать останні зміни. Зокрема, 7 липня 2017 р. був прийнятий новий наказ МВС України № 575 «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні», яким скасовано наказ МВС України від 20.10.2014 № 1107 «Про затвердження Інструкції про порядок створення та організації діяльності слідчих груп і слідчо-оперативних груп». Натомість, останній був уведений в дію з метою вдосконалення порядку створення та організації діяльності слідчих груп і слідчо-оперативних груп, а також здійснення належного контролю за їх роботою. Що ж стосувалося організації взаємодії, то це питання раніше було врегульованого в наказі МВС від 14.09.2012 № 700. Тож, вводячи в дію наказ МВС № 575 слід було скасувати наказ МВС № 700, а не № 1107. Таким чином, виходить що наразі питання організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами в розслідуванні кримінальних правопорушень врегульовані двома наказами МВС України. Разом з тим питання створення та організації слідчих

груп і слідчо-оперативних груп взагалі не врегульовані. Вказане обумовлює необхідність уточнення, удосконалення та законодавчого урегулювання наявних прогалин і неточностей з даного питання, адже це негативно впливає на правозастосовну практику. Крім цього, теоретичні та прикладні питання в цьому напрямі потребують свого переосмислення, подальших наукових досліджень і вивчення з метою напрацювання рекомендацій та пропозицій щодо вдосконалення чинних нормативно-правових актів. Адже в указаних умовах курсантам, студентам, слухачам, ад'юнктам і навіть практичним працівникам правоохоронних органів досить складно розібратися в наявних процесах, положеннях нормативно-правових актів. Це, у свою чергу, вимагає і вдосконалення методичного забезпечення навчального процесу і підвищення кваліфікації вказаних осіб. З огляду на це кафедрою кримінального процесу та організації досудового слідства було підготовлено навчальний посібник «Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами при розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень». Метою цього видання є надання методичної і практичної допомоги в отриманні додаткових і більш поширених знань при вивченні та проведенні наукових досліджень з розглянутих проблемних питань.

Тож, резюмуючи викладене вище, можна ствердити, що сьогодні виникає необхідність у введенні до навчальної програми курсантів спецкурсу «Взаємодія слідчого з іншими органами і підрозділами розслідуванні кримінальних правопорушень». У ньому доцільно матеріал кожної теми викласти у логічній послідовності: від загального до конкретного, від формулювання поняття до розгортання змісту окремих його елементів. Систему курсу доречно побудувати з урахуванням традицій викладення навчального матеріалу у вітчизняних підручниках, а також зважаючи на теоретичну та практичну значимість кожної теми, розробленість у межах теорії кримінального процесу, і нарешті, на особисті переваги.

Одержано 02.11.2017

УДК 342.95

Олександр Олександрович АВДЄЄВ,

кандидат юридичних наук, старший викладач кафедри

кримінального права і кримінології

факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4203-8165>

КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ ЯК ЕЛЕМЕНТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Реалізація сучасної політики і стратегії держави, які спрямовані на подальшу розбудову національної системи вищої освіти, її адаптацію та інтеграцію у європейське і світове співтовариство, з одного боку, та відсутність ефективної системи контролю за діяльністю вищих навчальних закладів та відповідних наукових досліджень з цієї проблематики – з іншого, обумовлюють актуальність і важливість пошуку актуальних правових засад здійснення контролю за діяльністю вищих навчальних закладів України.

Як свідчить зарубіжний досвід і аналіз чинного українського законодавства, контроль з боку держави, суспільства і особи за діяльністю вищих навчальних закладів може бути достатньо ефективним лише за умов використання комплексного підходу до його організації. Що ж стосується безпосередньо контролю, це означає тісну взаємодію і розмежування сфер відповідальності трьох гілок влади, особливо законодавчої і виконавчої. Функціонування вищих навчальних закладів будь-якої держави повинно базуватися на принципі суворой відповідності нормам Конституції та інших законодавчих актів, водночас перебуваючи під пильним контролем державних органів. На сьогодні, незважаючи на чисельні наукові праці, у науковій літературі нагальною є проблема відсутності єдиного визначення поняття контролю, що значно ускладнює процедуру його здійснення.

Загалом, в науковій юридичній літературі термін «контроль» (від франц. *controle*) означає перевірку чи спостереження з метою перевірки. Разом з тим, французьке *controle* (*count+role*) утворилось від латинського префікса *contra*, що означає протидію, і слова *role*, що означає